

Nr 3

Av herr Ohlin m. fl., om sänkning av rösträttsåldern.

(Lika lydande med motion nr 2 i Första kammaren)

Argumenten för en sänkning av rösträttsåldern är välkända. Familjebildningen sker också tidigare. På arbets- och bostadsmarknaden är ungdomar under 21 år talrika. Värnplikten, som ålägger en ung människa att försvara landet, inträffar före 21 års ålder. En person under 21 år får betala skatt för reformer som han inte ens indirekt kunnat påverka. Ett viktigt skäl är också att kunskapen om samhället hos ungdomen ökat genom den vidgade utbildningen.

Mot denna bakgrund är det naturligt att de politiska ungdomsorganisationerna är överens om att rösträttsåldern bör sänkas.

Rösträttsåldern är f. n. densamma som den civilrättsliga myndighetsåldern. Författningsutredningen har utgått ifrån att rösträttsåldern skall kunna sänkas oberoende av myndighetsåldern. Den civilrättsliga myndighetsåldern har varit oförändrad under 250 år. Självfallet har under denna långa tidsperiod mycket inträffat som bör föranleda en revision av detta åldersstreck. En rad skyldigheter och rättigheter inträder på allt tidigare stadium. Även andra förhållanden gör att en sänkning av myndighetsåldern förefaller angelägen. En sådan måste dock på grund av konsekvenser på skilda områden föregås av utredningsarbete.

18 år är den ålder då avgörande förändringar i ungdomens rättigheter och skyldigheter sker. En viss frigörelse från föräldra- och målsmansmyndigheter äger rum. Kvinna som fyllt 18 år får träda i äktenskap, i vissa fall även om föräldrarna motsätter sig det. Den som är 18 år har rätt att själv ta tjänst eller annat arbete. En förmyndare kan då inte förbjuda sin myndling att driva näring, såvida inte överförmyndaren godkänner åtgärden.

Vid 18 års ålder inträder enligt nuvarande bestämmelser full straffmyndighet, och möjligheterna till åtalseftergift upphör. Möjligheten till nedsättning av straff, som föreligger vid brott begångna av 15—17-åringar, bortfaller. Den som fyllt 18 år kan bli föremål för häktning. Vid ifrågasatt förhöjning av straff för återfall i brott skall i princip full hänsyn tagas till alla brott som begåtts efter inträdet i 18-årsåldern. Den som fyllt 18 år kan till skillnad från yngre människor tilldömas alla former av straff.

Utlänning kan efter 18 års ålder själv göra ansökan om svenskt medbor-

garskap. Skulle föräldrarna till en 18-åring bli utländska medborgare, så kan denne likväl behålla sitt svenska medborgarskap. Vidare erhåller ungdomar vid 18 års ålder vissa rättigheter inom namnrätten. Den som fyllt 19 år har själv rätt att utträda ur svenska kyrkan. Värnplikten inträder det kalenderår då vederbörande fyllt 18 år. Körkort för bil får meddelas den som uppnått 18 år och blivit godkänd vid körprov. Utskänkning av rusdrycker får ske endast till den som fyllt 18 år.

För inträde i åtskilliga undervisningsanstalter och för anställning i vissa offentliga befattningar (t. ex. vid polisen) gäller som villkor att den sökande skall ha uppnått 18 år.

Av den punktvisa redogörelsen ovan framgår att 18-årsåldern är synnerligen betydelsefull för en persons rättigheter och skyldigheter. Något åldersstreck av motsvarande betydelse torde inte finnas, möjligen med undantag för 21-årsåldern. Om rösträttsåldern sänkes på sätt vi nedan föreslår, så att man kan rösta året efter det man fyllt 18 år, kommer åldern vid första röstningstillfället vid ordinarie val att ligga mellan 18 3/4 och 20 3/4 år. Det ovan anförda visar att en sådan sänkning av rösträttsåldern är väl motiverad.

Diskussion har ägt rum om rösträtten skall som nu anknyta till året efter uppnående av viss ålder eller om övergång skulle ske till rösträttens omedelbara inträdande vid viss uppnådd ålder. I avvaktan på ytterligare utredning har vi inte förutsatt någon ändring i nu gällande ordning härvidlag.

Med hänvisning till den ovan anförda motiveringen hemställes,
att riksdagen måtte

A. 1. besluta såsom vilande grundlagsändring att rösträttsåldern vid val till riksdagens andra kammare sänkes från nuvarande året efter uppnådda 21 till året efter uppnådda 18 år,

2. besluta att rösträttsåldern vid kommunala val sänkes på samma sätt; samt

B. att utskottet måtte utarbeta förslag till erforderliga grundlags- och lagändringar.

Stockholm den 15 januari 1964

Bertil Ohlin

Sven Wedén

Gunnar Helén

Manne Ståhl

Gustaf Kollberg

Henning Gustafsson

Brita Elmén

i Skellefteå